

ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ
«УНІВЕРСИТЕТ КОРОЛЯ ДАНИЛА»

Факультет суспільних та прикладних наук

Кафедра архітектури та будівництва

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з навчально-методичної роботи

Ярослав ШТАНЬКО

“31” серпня 2026 р.

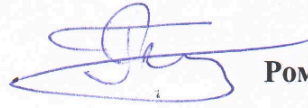
ТЕОРІЯ ТА ПРАКТИКА ДИЗАЙНУ АРХІТЕКТУРНОГО СЕРЕДОВИЩА
СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Галузь знань:	G Інженерія, виробництво та будівництво
Спеціальність:	G17 Архітектура та містобудування
Освітньо-професійна програма:	“Архітектура та містобудування”
Освітній рівень:	другий (магістерський)
Статус дисципліни:	обов’язкова
Мова викладання, навчання та оцінювання:	українська
Семестр викладання	I

Івано-Франківськ
2026

РОЗРОБНИКИ:

Доц.кафедри

Роман ГОНЧАРИК

ЗАТВЕРДЖЕНО:

на засіданні кафедри архітектури та будівництва,
протокол № 1 від 28 серпня 2026
Завідувач кафедри

Руслан ЖИРАК

УЗГОДЖЕНО:

Гарант ОП

Руслан ЖИРАК

СХВАЛЕНО:

на засіданні Науково-методичної ради, протокол № 1 від 31 серпня 2026 р.

e-mail	roman.honcharyk@ukd.edu.ua
Номер аудиторії чи кафедри	Макетна майстерня
Посилання на сайт	https://ukd.edu.ua/person/roman-honcharyk
Сторінка курсу в СДО	https://online.ukd.edu.ua/course/view.php?id=381

ВСТУП

Дисципліна «Теорія та практика дизайну архітектурного середовища» спрямована на поглиблення теоретичних знань і розвиток спеціалізованих умінь дослідження та перетворення середовища. Архітектурне середовище розглядається як система взаємодії людини, забудови, відкритих просторів, предметного наповнення й ландшафту. Основою проєктних рішень є критичне осмислення просторових якостей, потреб користувачів, природних умов і культурного контексту.

Теоретична підготовка охоплює середовищний підхід, просторове сприйняття, композиційну цілісність, людиноцентричне й сценарне проєктування, локальну ідентичність, універсальний дизайн та адаптивність. Місцеві архітектурні традиції досліджуються як джерело просторових, соціальних, кліматичних і матеріальних принципів, придатність яких до сучасного застосування потребує обґрунтування.

Практичні заняття й самостійна робота поєднуються в послідовне дослідження одного обраного середовища та розроблення концепції його перетворення. Об'єктом може бути локальний громадський простір із прилеглою забудовою, двір, вхідна або перехідна зона громадської будівлі. Межі дослідження визначаються завданням. На основі натурних спостережень або наданих матеріалів здобувач формулює дослідницьке питання, обґрунтовує проєктну гіпотезу, порівнює альтернативи й перевіряє відповідність рішення встановленим критеріям.

Матеріальні й технологічні рішення опрацьовуються на прикладі одного елемента середовища: покриття, навісу, місця сидіння, огороження або іншого фрагмента концепції. Аналізуються властивості матеріалу, походження сировини, виготовлення, монтаж, експлуатація, ремонт і повторне використання. Префабрикація, цифрове виготовлення та роботизація розглядаються через документовані приклади й порівняння умов застосування; вибір технології пов'язується з архітектурним завданням і можливостями реалізації.

Дослідницька складова передбачає критичний аналіз джерел і аналогів, систематизацію спостережень, зіставлення проєктних варіантів, документування перевірок та оцінювання обмежень висновків. Цифрові засоби й штучний інтелект застосовуються відповідно до конкретного завдання з перевіркою достовірності результатів. Підсумком є обґрунтована концепція середовища, у якій архітектурні, предметні, ландшафтні та матеріальні рішення утворюють узгоджене ціле.

Метою дисципліни є формування здатності самостійно досліджувати та обґрунтовувати перетворення архітектурного середовища на основі теоретичних підходів, потреб користувачів і контексту місця, поєднуючи функціональні, просторово-композиційні, соціокультурні та ресурсні вимоги.

Основними завданнями дисципліни є:

- поглибити розуміння середовищного підходу та взаємозв'язків між архітектурою, предметним наповненням, ландшафтом і способами користування простором;
- розвинути вміння критично опрацьовувати джерела, аналізувати середовище та визначати проектно-дослідницьку проблему;
- сформувати здатність обґрунтовувати програму середовища відповідно до потреб користувачів, доступності та сценаріїв використання;
- розвинути вміння критично інтерпретувати місцеві архітектурні традиції з урахуванням сучасних потреб і умов проектування з урахуванням сучасних умов і без підміни дослідження зовнішньою стилізацією;
- поглибити навички розроблення й порівняльного оцінювання просторових альтернатив, перевірки припущень та коригування концепції;
- сформувати здатність обґрунтовувати матеріальні рішення, адаптивність і ресурсну доцільність на рівні досліджуваного фрагмента;
- розвинути вміння представляти результати фахівцям і нефаківцям, аргументувати висновки та визначати власний дослідницький внесок.

У результаті вивчення дисципліни здобувач повинен знати:

- теоретичні засади середовищного підходу, принципи просторової композиції та сприйняття архітектурного середовища;
- методи контекстуального, морфологічного, функціонально-просторового й сценарного дослідження, можливості та обмеження польових даних;
- підходи до виявлення потреб користувачів, залучення зацікавлених сторін, забезпечення доступності й зрозумілого орієнтування;
- принципи формування локальної ідентичності та сучасної інтерпретації місцевих архітектурних традицій;
- критерії порівняння просторових альтернатив, способи перевірки проектних припущень та оцінювання меж висновків;
- властивості матеріалів, основні етапи їх життєвого циклу та умови доцільності традиційних і сучасних способів виготовлення елементів;
- принципи документування результатів, відповідального використання цифрових засобів і ІІІ та аргументованого представлення проектної концепції.

У результаті вивчення дисципліни здобувач повинен вміти:

- визначати межі й проблему дослідження, добирати методи, формулювати проектну гіпотезу та критерії оцінювання;
- збирати, систематизувати й критично зіставляти польові, картографічні, історичні та наукові дані, розмежовувати спостереження й припущення;
- визначати групи користувачів, конфлікти та сценарії використання, формувати функціонально-просторову програму;
- аналізувати українські й міжнародні аналоги та обґрунтовувати перенесення виявлених принципів у сучасний контекст;

- розробляти й порівнювати альтернативні концепції, узгоджувати забудову, відкриті простори, предметне наповнення, озеленення, освітлення та навігацію;
- перевіряти доступність, просторові зв'язки, сценарії користування та обрані кліматичні або ресурсні характеристики в межах застосованого методу;
- обґрунтовувати матеріал і принципову будову одного елемента середовища, оцінювати виготовлення, догляд, ремонт і повторне використання;
- застосовувати наявні навички графічного й цифрового моделювання, перевіряти результати ІІІ та документувати коригування;
- узагальнювати результати, пояснювати ступінь підтвердження гіпотези, обмеження висновків і власний внесок; аргументовано захищати концепцію.

Професійні компетентності та результати навчання, яких набувають здобувачі освіти внаслідок вивчення навчальної дисципліни «Теорія та практика дизайну архітектурного середовища» (шифри та зміст компетентностей та програмних результатів навчання вказано відповідно до ОПП «Архітектура та містобудування», введеної в дію ЗВО «Університет Короля Данила» «29» травня 2026 року, Наказ №33/од).

Шифр та назва компетентності	Шифр та назва результату навчання
ІК. Здатність розв'язувати задачі дослідницького та/або інноваційного характеру у сфері архітектури та містобудування. ЗК07. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності. СК01. Здатність інтегрувати знання та розв'язувати складні задачі архітектури та містобудування у широких або мультидисциплінарних контекстах.	РН04. Розуміти і застосовувати у практичній діяльності теоретичні і практичні засади проєктування інноваційних об'єктів містобудування, житлових, громадських, промислових будівель і споруд, реконструкції і реставрації архітектурних об'єктів, методи досягнення раціонального архітектурно-планувального, об'ємно-просторового, конструктивного рішення, забезпечення соціально-економічної ефективності, екологічності, енергоефективності. РН05. Знати, розуміти та оцінювати характеристики сучасних будівельних матеріалів, виробів і технологій, враховувати їх особливості при розробці інноваційних проєктних рішень будівель і споруд, в проєктах благоустрою міських і ландшафтних територій, при реконструкції та

СК03. Здатність аналізувати, розробляти та впроваджувати архітектурно-містобудівні рішення з урахуванням соціально-демографічних, національно-етнічних, природно-кліматичних, інженерно-технічних чинників та санітарно-гігієнічних, безпекових, енергозберігаючих, екологічних, техніко-економічних вимог. СК05. Здатність розробляти і реалізовувати проекти у сфері архітектури та містобудування. СК07. Здатність до проектного моделювання і дослідження концептуальних, натурних та комп'ютерних моделей об'єктів архітектури та містобудування. СК10. Здатність генерувати нові ідеї та розробляти інноваційні рішення у сфері архітектури та містобудування.	реставрації пам'яток архітектури та містобудування. РН06. Застосовувати сучасні інструменти і технології пошуку, оброблення та аналізу інформації, зокрема, статистичні методи аналізу великих масивів даних та/або складної структури, спеціалізоване програмне забезпечення, інформаційні системи та бази даних РН07. Здійснювати проектне моделювання, обирати цифрові технології та програмні засоби для розв'язання задач дослідницького та інноваційного характеру, розробки і реалізації проектів у сфері архітектури та містобудування, оформлення відповідної наукової та технічної документації, виготовлення макетів і наочних ілюстративних матеріалів. РН08. Організовувати роботу над комплексними архітектурно-містобудівними проектами, співпрацю з замовниками та громадськістю при розробці, узгодженні і публічному обговоренні архітектурних проектів; зрозуміло доносити власні висновки та аргументацію до фахівців і нефахівців. РН15. Аналізувати міжнародний та вітчизняний досвід щодо проектування об'єктів архітектури та містобудування.

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Курс	перший (І)	
Семестр	перший (І)	
Кількість кредитів ЄКТС	3	
Аудиторні навчальні заняття		денна форма
	лекції	8 (в годинах)
	семінари, практичні	22 (в годинах)

Самостійна робота		60 (в годинах)
Форма підсумкового контролю	Залік (I семестр)	

Структурно-логічна схема вивчення навчальної дисципліни

Пререквізити	Постреквізити
Знання та вміння бакалаврського рівня з архітектурного проєктування, композиції, історії архітектури та містобудування, конструкцій, матеріалознавства й ландшафтної архітектури або еквівалентна підготовка. Навички аналізу просторових рішень, критичного опрацювання джерел, графічного представлення та тривимірного моделювання.	«Технології та засоби проєктного моделювання»; виробнича практика; переддипломна практика; кваліфікаційна робота. Використання результатів у подальшому опрацюванні архітектурних проєктів.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Теоретичні засади дослідження архітектурного середовища: людина, простір і контекст — 2 години

Критичне осмислення середовищного підходу в архітектурі та дизайні. Розгляд архітектурного середовища як системи взаємодії забудови, відкритих просторів, предметного наповнення, ландшафту та способів користування. Зіставлення морфологічного, функціонально-просторового, соціального й феноменологічного підходів до дослідження місця. Аналіз впливу масштабу, пропорцій, композиційної ієрархії, меж, переходів, кольору, світла й матеріалів на сприйняття середовища. Виявлення розбіжностей між просторовим задумом і фактичним використанням. Обґрунтування вибору методів спостереження, картування та порівняння аналогів. Формування дослідницького питання, проєктної гіпотези та критеріїв оцінювання. Розмежування спостережень, інтерпретацій і припущень; визначення достовірності даних та меж узагальнення висновків.

Питання для самостійного опрацювання: теорії сприйняття архітектурного простору; образ і зрозумілість середовища; «дух місця»; взаємодоповнення якісних і кількісних методів; оцінювання середовища після реалізації.

Тема 2. Регіональна ідентичність і сучасна інтерпретація архітектурних традицій — 2 години

Дослідження регіональної ідентичності як результату взаємодії природних умов, культурної пам'яті, соціальних практик і матеріальної культури. Критичний аналіз традиційної архітектури України та міжнародного досвіду

збереження своєрідності місця. Виявлення просторових, кліматичних, соціальних і матеріально-конструктивних принципів історично сформованого середовища. Аналіз організації дворів, галерей, ганків, громадських і перехідних просторів, їх зв'язку з рельєфом та способами життя. Розмежування історичної форми, чинників її виникнення й принципів, придатних до сучасного застосування. Зіставлення підходів до культурної спадкоємності та критичного регіоналізму. Обґрунтування адаптації архітектурних традицій до сучасних функціональних, соціальних, нормативних і технологічних умов. Оцінювання ризиків поверхової стилізації, втрати ідентичності та необґрунтованих тверджень про екологічність традиційних рішень.

Питання для самостійного опрацювання: традиційна архітектура регіонів України; культурна спадкоємність; критичний регіоналізм; просторові принципи місцевих будівельних традицій; відмінності між інтерпретацією, стилізацією та копіюванням.

Тема 3. Людиноцентричне та сценарне проєктування архітектурного середовища — 2 години

Обґрунтування функціонально-просторової програми на основі дослідження потреб користувачів. Аналіз фізичних, сенсорних, вікових і соціальних відмінностей та їхнього впливу на користування середовищем. Зіставлення результатів спостережень, інтерв'ю, аналізу маршрутів і консультацій; оцінювання репрезентативності й обмежень зібраних даних. Виявлення суперечностей між рухом, перебуванням, спілкуванням, усамітненням та обслуговуванням простору. Застосування принципів універсального дизайну, доступності, ергономіки та зрозумілого орієнтування. Узгодження архітектурної структури з предметним наповненням, озелененням, освітленням і навігацією. Формування та порівняння повсякденних, сезонних і подієвих сценаріїв. Розгляд способів залучення зацікавлених сторін, фіксації суперечливих вимог та аргументованого вибору проєктних пріоритетів.

Питання для самостійного опрацювання: людиноцентричний підхід; інклюзивність і доступність; потреби маломобільних груп; методи дослідження користувачів; участь громади; етичні обмеження узагальнених «портретів користувача».

Тема 4. Адаптивність, матеріальна виразність і ресурсна доцільність архітектурного середовища — 2 години

Дослідження здатності середовища змінюватися відповідно до нових потреб і сценаріїв використання. Аналіз багатофункціональності, зворотності втручань, поетапності реалізації та повторного використання просторів і елементів. Узгодження композиційних рішень, мікрокліматичного комфорту й умов експлуатації. Оцінювання ролі затінення, захисту від опадів і вітру,

озеленення та водопроникних поверхонь. Обґрунтування матеріальної виразності через властивості матеріалу, характер його старіння, довговічність і потреби в догляді. Аналіз життєвого циклу елемента: отримання сировини, виготовлення, транспортування, монтаж, експлуатація, ремонт, демонтаж і повторне застосування. Порівняння традиційних і сучасних способів виготовлення, префабрикації та цифрового оброблення за документованими прикладами. Визначення умов доцільності автоматизації й роботизації. Розмежування попередньої ресурсної оцінки та повного розрахунку життєвого циклу. Обґрунтування здійсненності рішень у контексті відновлення України.

Питання для самостійного опрацювання: адаптивне повторне використання; природоорієнтовані рішення; життєвий цикл матеріалів; проєктування для ремонту й демонтажу; локальні ресурси; технологічна здійсненність і витрати на догляд.

ПЕРЕЛІК ТЕМ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Практичні заняття та самостійна робота організовуються як послідовне виконання однієї графічної роботи з дослідницькою складовою. Здобувач використовує матеріали власного обстеження або навчальний комплект викладача. Кожна тема формує частину аналітичних чи проєктних матеріалів роботи. Загальна концепція розкриває просторові зв'язки, взаємодію людини з природним і створеним середовищем, доступність та сценарії використання простору; поглиблене опрацювання охоплює один фрагмент і пов'язаний із ним елемент. Наявні навички графіки й моделювання застосовуються для дослідження та перевірки рішень.

На початку навчання здійснюється діагностування підготовки до аналізу середовища й цифрового представлення. За потреби рекомендуються індивідуальні матеріали для самостійного відновлення базових навичок.

Тема 1. Архітектурне середовище як об'єкт комплексного дослідження

Дослідження архітектурного середовища як системи взаємопов'язаних просторових, функціональних, природних і культурних компонентів. Визначення меж об'єкта, масштабу дослідження та характеру можливого проєктного втручання.

Аналіз морфології забудови, відкритих і перехідних просторів, композиційної ієрархії, просторових меж, рельєфу, озеленення та зв'язків з оточенням. Виявлення вузлів активності, розривів просторових зв'язків, фізичних і візуальних бар'єрів, невикористаних можливостей середовища. Зіставлення просторової структури з характером фактичного використання.

Критичне опрацювання картографічних матеріалів, фотофіксації, історичних джерел, результатів натурного обстеження або наданого навчального комплексу.

Визначення походження, повноти й достовірності даних. Розмежування зафіксованих характеристик, інтерпретацій і припущень.

Формулювання основної проблеми, дослідницького питання та робочої гіпотези щодо можливого поліпшення середовища. Обґрунтування методів дослідження, попередніх критеріїв оцінювання та необхідних додаткових даних.

Форма практичної роботи: аналітичні карти просторової структури; схема проблем і потенціалу середовища; дослідницьке питання, робоча гіпотеза та обґрунтування методів дослідження.

Питання для самостійного вивчення: середовищний підхід; морфологічний і контекстуальний аналіз; просторові межі та зв'язки; композиційна ієрархія; методи польового дослідження; критичне оцінювання джерел; достовірність даних і межі узагальнення.

Тема 2. Потреби користувачів і функціонально-сценарна організація середовища

Дослідження взаємозв'язку між потребами людини, видами діяльності та просторовими характеристиками середовища. Визначення груп користувачів і зацікавлених сторін з урахуванням фізичних, сенсорних, вікових та соціальних відмінностей.

Опрацювання структурованих спостережень або навчальних даних про маршрути, місця й тривалість перебування, способи спілкування, відпочинку та користування простором. Виявлення суперечностей між рухом і перебуванням, активними та спокійними видами діяльності, громадським використанням і потребами обслуговування. Оцінювання обмежень зібраних даних.

Формування матриці взаємозв'язків між користувачем, діяльністю, потребою та просторовою вимогою. Розроблення повсякденного й альтернативного сезонного або подієвого сценарію. Визначення вимог до доступності, місткості, предметного наповнення, освітлення та навігації.

Обґрунтування функціонально-просторової програми. Проведення навчального обговорення з позицій різних зацікавлених сторін, виявлення конфліктних вимог і визначення проєктних пріоритетів. Розмежування підтверджених потреб та припущень, що потребують подальшої перевірки.

Форма практичної роботи: карта користування середовищем; матриця потреб; щонайменше дві сценарні схеми; функціонально-просторова програма з обґрунтуванням пріоритетів.

Питання для самостійного вивчення: людиноцентричне проєктування; універсальний дизайн; інклюзивність; методи дослідження користувачів; поведінкове картування; сценарний аналіз; участь зацікавлених сторін; етика збирання та інтерпретації даних.

Тема 3. Ідентичність місця та сучасна інтерпретація архітектурних традицій

Дослідження ідентичності середовища як результату взаємодії просторової структури, природних умов, культурної пам'яті, матеріальної культури та повсякденних практик. Визначення характеристик місця, збереження або переосмислення яких є суттєвим для проєктної концепції.

Порівняльний аналіз українських і міжнародних аналогів відповідно до проблеми власного дослідження. Виявлення принципів організації просторів, переходів, меж, композиційних акцентів і взаємодії з ландшафтом. Розгляд місцевих архітектурних традицій через умови їх виникнення та просторові закономірності, придатні до сучасної інтерпретації.

Критичне зіставлення умов реалізації аналогів з умовами власного проєкту. Обґрунтування прийнятих і відхилених підходів. Визначення вимог до характеру втручання, масштабу, матеріальної виразності та взаємодії нового рішення з наявним середовищем. Розмежування культурної спадкоємності, стилізації та буквального відтворення історичних форм (2 години).

Форма практичної роботи: порівняльні схеми аналогів; характеристика ідентичності місця; перелік принципів, обґрунтованих для застосування у власній концепції.

Питання для самостійного вивчення: ідентичність і образ місця; культурна пам'ять; традиційна архітектура; критичний регіоналізм; контекстуальне проєктування; інтерпретація архітектурних традицій; критичний аналіз аналогів.

Тема 4. Просторова композиція та варіантне формування архітектурного середовища

Розроблення альтернативних концепцій на основі дослідження середовища, функціонально-сценарної програми та визначених принципів контекстуальної відповідності. Формування композиційної структури, яка поєднує забудову, відкриті простори, природні компоненти й предметне наповнення.

Опрацювання ієрархії просторів, людського масштабу, співвідношення відкритості й замкненості, композиційних акцентів, видових напрямків і послідовності просторових вражень. Узгодження маршрутів, місць перебування, активних і спокійних зон. Дослідження переходів між архітектурними та природними компонентами.

Створення щонайменше двох альтернатив на спільній підоснові та за узгодженої функціональної програми. Використання ескізів, схем, фізичних або цифрових моделей для дослідження відмінностей просторової організації.

Порівняльне оцінювання альтернатив за визначеними критеріями: композиційна цілісність, відповідність потребам користувачів, доступність, контекстуальність і сценарна гнучкість. Виявлення суперечностей між критеріями, обґрунтування компромісів і вибору концепції. Визначення характеристик обраного рішення, які потребують поглибленої перевірки.

Форма практичної роботи: схеми або моделі двох просторових альтернатив; порівняльна матриця; обґрунтування вибору; концептуальний план і характерні просторові розрізи.

Питання для самостійного вивчення: середовищна композиція; людський масштаб; просторова ієрархія; межі й переходи; послідовність сприйняття; композиційні акценти; зіставність альтернатив; багатокритеріальне оцінювання.

Тема 5. Матеріальна виразність і конструктивно-технологічне обґрунтування елемента середовища

Дослідження взаємозв'язку між архітектурною формою, матеріальними властивостями, способом виготовлення та умовами експлуатації. Вибір одного елемента для поглибленого опрацювання у складі прийнятої концепції: навісу, місця сидіння, огороження, системи покриття або іншого елемента відповідно до завдання.

Порівняння матеріальних рішень за технічними джерелами й документованими прикладами. Аналіз фактури, кольору, тактильних властивостей, атмосферостійкості, характеру старіння та впливу матеріалу на сприйняття простору. Узгодження форми й розмірів елемента з ергономікою та сценаріями користування.

Опрацювання принципової конструктивної схеми, способів з'єднання, виготовлення й монтажу. Оцінювання доцільності префабрикації, цифрового оброблення або інших технологій відповідно до геометрії, повторюваності елементів і доступних виробничих можливостей.

Розгляд життєвого циклу: походження матеріалу, виготовлення, транспортування, експлуатація, догляд, ремонт, демонтаж і повторне використання. Обґрунтування матеріально-конструктивного рішення з розмежуванням підтверджених характеристик і попередніх оцінок. Визначення технічних питань, які потребують подальшого спеціалізованого опрацювання.

Форма практичної роботи: порівняльна характеристика матеріальних рішень; креслення або модель елемента; принциповий вузол; схема виготовлення, монтажу та подальшого використання; обґрунтування вибору.

Питання для самостійного вивчення: матеріальна культура; ергономіка елементів середовища; довговічність; конструктивна логіка; префабрикація; цифрове виготовлення; ремонтпридатність; розбірність; життєвий цикл і повторне використання.

Тема 6. Оцінювання доступності, комфорту та адаптивності проєктного рішення

Дослідження відповідності розробленої концепції функціонально-сценарній програмі, проєктній гіпотезі та критеріям якості середовища. Обґрунтування методів перевірки відповідно до дослідницького питання й наявних даних.

Перевірка безперервності доступних маршрутів, просторового орієнтування, оглядовості, взаємного розташування місць перебування та можливих конфліктів користування. Зіставлення рішення з повсякденним і змінним сценаріями. Оцінювання можливості адаптації простору до сезонних, подієвих або функціональних змін.

Виконання однієї поглибленої перевірки кліматичної чи ресурсної характеристики відповідно до завдання: затінення, захищеності місць перебування, матеріалоемності або можливості повторного використання елементів. Фіксація вихідних умов, джерел, способу перевірки та меж застосування результатів. Розмежування вимірюваних характеристик моделі й прогнозів фактичного користування середовищем.

Критична інтерпретація результатів, виявлення суперечностей і обґрунтування коригувань. Повторна перевірка зміненого фрагмента та зіставлення пропозиції з вихідним станом. Формулювання висновку щодо проєктної гіпотези, обмежень дослідження та власного внеску в розв'язання визначеної просторової проблеми.

Форма практичної роботи: схеми перевірки доступності й сценаріїв користування; результати обраної кліматичної або ресурсної перевірки; таблиця показників та умов оцінювання; скоригований фрагмент; дослідницький висновок.

Питання для самостійного вивчення: методи оцінювання якості середовища; доступність і просторове орієнтування; мікрокліматичний комфорт; адаптивність; сценарні перевірки; контрольні вимірювання; інтерпретація суперечливих результатів; обмеження проєктного прогнозування.

Зміст самостійної роботи студентів

Розподіл годин, виділених на вивчення дисципліни «Теорія та практика дизайну архітектурного середовища»

Найменування видів робіт	Розподіл годин
	денна форма
Критичне опрацювання лекційного матеріалу, наукових джерел і архітектурних аналогів; визначення принципів, застосованих до власного проєкту.	10
Збирання й аналіз даних про середовище, контекст і користувачів; обґрунтування дослідницького завдання та функціонально-сценарної програми.	10
Розроблення просторових альтернатив, їх порівняльне оцінювання; перевірка доступності, комфорту й адаптивності обраного рішення та його коригування.	10
Поглиблене опрацювання одного елемента середовища; обґрунтування матеріалів, конструктивного рішення, способу виготовлення та умов експлуатації.	10

Узагальнення результатів дослідження, формулювання висновків і обмежень; оформлення графічної роботи та підготовка презентації до захисту.	20
Разом	60

ПОЛІТИКА КУРСУ

1) щодо системи поточного і підсумкового контролю

Організація поточного та підсумкового семестрового контролю знань студентів, проведення практик та атестації, переведення показників академічної успішності за 100-бальною шкалою в систему оцінок за національною шкалою здійснюється згідно з “Положенням про систему поточного і підсумкового контролю, оцінювання знань та визначення рейтингу здобувачів освіти”. Ознайомитись з документом можна за [посиланням](#).

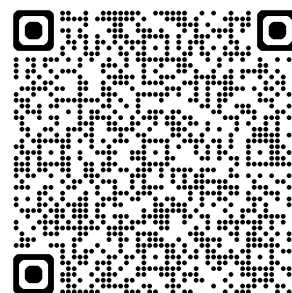
2) щодо оскарження результатів контрольних заходів

Здобувачі вищої освіти мають право на оскарження оцінки з дисципліни отриманої під час контрольних заходів. Апеляція здійснюється відповідно до «Положення про політику та врегулювання конфліктних ситуацій». Ознайомитись з документом можна за [посиланням](#).

3) щодо відпрацювання пропущених занять

Згідно “Положення про організацію освітнього процесу” здобувач допускається до семестрового контролю з конкретної навчальної дисципліни (семестрового екзамену, диференційованого заліку), якщо він виконав усі види робіт, передбачені на семестр навчальним планом та силабусом/робочою програмою навчальної дисципліни, підтвердив опанування на мінімальному рівні результатів навчання (отримав ≥ 35 бали), відпрацював визначені індивідуальним навчальним планом всі лекційні, практичні, семінарські та лабораторні заняття, на яких він був відсутній. Ознайомитись з документом можна за [посиланням](#).

4) щодо дотримання академічної доброчесності

“Положення про академічну доброчесність” закріплює моральні принципи, норми та правила етичної поведінки, позитивного, сприятливого, доброчесного освітнього і наукового середовища, професійної діяльності та професійного спілкування спільноти

Університету, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання. Ознайомитись з документом можна за [покликанням](#). Ознайомитись з “Політикою академічної доброчесності” - за [покликанням](#).

5) щодо використання штучного інтелекту

“Положення про академічну доброчесність” визначає політику щодо використання технічних засобів на основі штучного інтелекту в освітньому процесі. Ознайомитись з документом можна за [покликанням](#). “Положення про систему запобігання та виявлення академічного плагіату, самоплагіату, фабрикації та фальсифікації академічних творів” містить рекомендації щодо використання в академічних текстах генераторів на основі штучного інтелекту. Ознайомитись з документом можна за [покликанням](#).

6) щодо використання технічних засобів в аудиторії та правила комунікації

Використання мобільних телефонів, планшетів та інших гаджетів під час лекційних та практичних занять дозволяється виключно у навчальних цілях (для уточнення певних даних, перевірки правопису, отримання довідкової інформації тощо). На гаджетах повинен бути активований режим «без звуку» до початку заняття. Під час занять заборонено надсилання текстових повідомлень, прослуховування музики, перевірка електронної пошти, соціальних мереж тощо. Під час виконання заходів контролю використання гаджетів заборонено (за винятком, коли це передбачено умовами його проведення). У разі порушення цієї заборони результат анулюється без права перескладання. Ознайомитись з відповідним документом можна за [посиланням](#).

Комунікація відбувається через електронну пошту і сторінку дисципліни в Moodle.

7) щодо зарахування результатів навчання, здобутих шляхом формальної/інформальної освіти

Процедури визнання результатів навчання, здобутих шляхом формальної/інформальної освіти визначаються «Положенням про порядок визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та / або інформальної освіти». Ознайомитись з документом можна за [покликанням](#).

МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Навчання поєднує лекційне пояснення, демонстрацію архітектурних прикладів, аналітичне дослідження, моделювання та проектування. Теоретичні положення розглядаються через зіставлення наукових підходів і реалізованих рішень, обговорення їхніх переваг, обмежень та можливостей застосування в конкретному середовищі.

Для дослідження середовища застосовуються натурні спостереження, фотофіксація, картування, морфологічний і функціонально-просторовий аналіз, критичне опрацювання джерел та порівняння аналогів. Потреби користувачів досліджуються через аналіз маршрутів, місць перебування та сценаріїв діяльності. Здобувачі самостійно формують дослідницьке питання, обґрунтовують вибір методів і критеріїв оцінювання, розмежовують підтверджені дані та припущення.

Практична підготовка організовується як послідовне виконання одного проєктно-дослідницького завдання. Використовуються ескізний пошук, сценарне моделювання, створення просторових альтернатив та їх порівняльне оцінювання. Дослідження ідентичності місця й архітектурних традицій спрямовується на обґрунтування принципів власної концепції. Матеріально-конструктивне опрацювання елемента передбачає зіставлення матеріалів, способів виготовлення, умов експлуатації та можливостей повторного використання.

Доступність, комфорт і адаптивність рішення перевіряються за допомогою аналітичних схем, моделей, контрольних вимірювань та сценарних перевірок. Здобувачі інтерпретують результати, пояснюють суперечності, обґрунтовують коригування та повторно оцінюють змінений фрагмент. Висновки формуються з урахуванням достовірності даних і меж проведеного дослідження.

Індивідуальні консультації, проміжні перегляди, взаємне рецензування та проєктна критика використовуються для розвитку самостійності й аргументованого прийняття рішень. Підсумковий захист графічної роботи передбачає представлення результатів дослідження, пояснення прийнятих рішень і власного внеску та відповіді на запитання.

Ручна графіка, фізичні й цифрові моделі та засоби візуалізації добираються відповідно до завдання. За використання ІІІ зазначаються виконані операції, а отримані матеріали перевіряються на достовірність і відповідність проєктному рішення.

Програмний результат навчання	Метод навчання	Метод оцінювання
РН04. Розуміти і застосовувати у практичній діяльності теоретичні і практичні засади проектування інноваційних об'єктів містобудування, житлових, громадських, промислових будівель і споруд, реконструкції і реставрації архітектурних об'єктів, методи досягнення раціонального архітектурно-планувального,	Лекційне пояснення, демонстрація та обговорення архітектурних прикладів. Натурні спостереження, фотофіксація, картування, морфологічний, функціонально-просторовий і контекстуальний аналіз. Формулювання дослідницького питання та проєктної гіпотези. Ескізний пошук, розроблення	Оцінювання аналітичних карт і схем, обґрунтованості дослідницького завдання, порівняння альтернатив та відповідності концепції вихідним даним. Перевірка результатів оцінювання доступності,

об'ємно-просторового, конструктивного рішення, забезпечення соціально-економічної ефективності, екологічності, енергоефективності.	альтернатив, їх порівняння за визначеними критеріями та коригування концепції.	комфорту й адаптивності. Проміжні перегляди та захист графічної роботи.
РН05. Знати, розуміти та оцінювати характеристики сучасних будівельних матеріалів, виробів і технологій, враховувати їх особливості при розробці інноваційних проєктних рішень будівель і споруд, у проєктах благоустрою міських і ландшафтних територій, при реконструкції та реставрації пам'яток архітектури та містобудування.	Порівняльний аналіз матеріалів, конструктивних рішень і способів виготовлення за технічними джерелами та документованими прикладами. Дослідження зв'язку властивостей матеріалу з формою, сприйняттям і використанням елемента середовища. Опрацювання принципів з'єднань, виготовлення, монтажу, догляду, ремонту й повторного використання.	Оцінювання порівняльної характеристики матеріалів, обґрунтованості їх вибору та відповідності умовам експлуатації. Перевірка принципового конструктивного рішення, здійсненості виготовлення й узгодженості елемента з концепцією. Усне обґрунтування прийнятих рішень.
РН06. Застосовувати сучасні інструменти і технології пошуку, оброблення та аналізу інформації, зокрема, статистичні методи аналізу великих масивів даних та/або складної структури, спеціалізоване програмне забезпечення, інформаційні системи та бази даних	Пошук і критичне опрацювання наукових, картографічних, історико-архітектурних та технічних джерел. Систематизація даних про середовище й користувачів у таблицях, картах і схемах. Описове узагальнення спостережень, зіставлення якісних характеристик і кількісних показників із застосуванням електронних таблиць та засобів цифрового картування. Визначення достовірності даних і меж їх використання.	Оцінювання обґрунтованості добору джерел, коректності структурування й опрацювання даних, відповідності способів аналізу дослідницькому завданню. Перевірка аналітичних таблиць, карт і схем, простежуваності висновків та врахування обмежень вихідної інформації.
РН07. Здійснювати проєктне моделювання, обирати цифрові технології та програмні засоби для розв'язання задач дослідницького та інноваційного характеру, розробки і реалізації проєктів у сфері архітектури та містобудування, оформлення відповідної наукової та технічної документації, виготовлення	Графічне, фізичне та цифрове моделювання відповідно до дослідницького завдання. Створення й порівняння концептуальних моделей, перевірка масштабу, геометрії та просторових зв'язків. Сценарні перевірки й документування коригувань. За використання ІІІ —	Оцінювання обґрунтованості вибору засобів моделювання, відповідності моделей завданню та узгодженості креслень, схем і просторових зображень. Перевірка

макетів і наочних ілюстративних матеріалів.	зіставлення отриманих матеріалів із вихідними даними, першоджерелами та проектною моделлю.	умов моделювання та результатів коригувань. Демонстрація моделей під час переглядів і захисту.
РН08. Організовувати роботу над комплексними архітектурно-містобудівними проектами, співпрацю із замовниками та громадськістю при розробці, узгодженні і публічному обговоренні архітектурних проєктів; зрозуміло доносити власні висновки та аргументацію до фахівців і нефахівців.	Робота в малих групах, навчальне обговорення з позицій різних користувачів і зацікавлених сторін. Формування функціонально-сценарної програми, зіставлення суперечливих вимог та обґрунтування пріоритетів. Взаємне рецензування, проєктна критика, презентація дослідницьких і проєктних результатів.	Оцінювання потреб користувачів, обґрунтованості програми та аргументації прийнятих компромісів. Оцінювання участі у фаховому обговоренні, змістовності рецензій і врахування обґрунтованих зауважень. Усний захист графічної роботи та відповіді на запитання.
РН15. Аналізувати міжнародний та вітчизняний досвід щодо проєктування об'єктів архітектури та містобудування.	Критичне опрацювання наукових публікацій, професійних, історико-архітектурних і візуальних джерел. Порівняльний, типологічний та контекстуальний аналіз українських і міжнародних аналогів. Дослідження ідентичності місця та сучасної інтерпретації архітектурних традицій. Формування порівняльних матриць і визначення умов застосування виявлених принципів.	Оцінювання відповідності аналогів дослідницькому питанню, достовірності джерел і глибини порівняння. Перевірка врахування відмінностей між умовами аналогів і власного проєкту. Оцінювання аргументації прийнятих та відхилених підходів, коректності посилань і висновків.

МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНІ РЕСУРСИ

Для проведення занять використовуються мультимедійне обладнання, комп'ютери з доступом до Інтернету, програмні засоби для креслення, тривимірного моделювання, опрацювання зображень і графічного оформлення робіт. Організація навчання, обмін матеріалами та надання зворотного зв'язку здійснюються через Moodle і сервіси Google Workspace.

Інформаційне забезпечення охоплює наукові публікації, історико-архітектурні джерела, картографічні матеріали, топографічні підоснови, фотофіксацію, нормативні документи та документовані приклади сучасної і традиційної архітектури. Для дослідження користувачів застосовуються карти спостережень, форми фіксації маршрутів і сценаріїв діяльності. Опрацювання ідентичності місця ґрунтується на матеріалах про природні, просторові та культурні характеристики середовища.

Для розроблення й порівняння альтернатив використовуються засоби ручної графіки, фізичного та цифрового моделювання, підготовки аналітичних схем і таблиць оцінювання. Перевірка доступності, просторових зв'язків та обраних кліматичних чи ресурсних характеристик забезпечується кресленнями, моделями, інструментами вимірювання й відповідними довідковими даними. За відсутності можливості натурного обстеження використовується навчальний комплект вихідних матеріалів із зазначенням його походження та обмежень.

Матеріально-конструктивне опрацювання елемента середовища забезпечується технічними описами матеріалів, каталогами виробників, схемами конструкцій і з'єднань, даними про довговічність, догляд, ремонт і повторне використання. Документовані приклади префабрикації та цифрового виготовлення добираються відповідно до проєктного завдання. Для представлення підсумкової графічної роботи використовуються засоби компонування креслень, схем, просторових зображень і мультимедійної презентації.

ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

<i>Вид</i>	<i>Зміст</i>	<i>% від загальної оцінки</i>	<i>Бал</i>	
			<i>min</i>	<i>max</i>
Поточні контрольні заходи	всього	60	35	60
Підсумкові контрольні заходи		40	25	40
Всього:		100	60	100

Процедура проведення контрольних заходів, а саме поточного контролю знань протягом семестру та підсумкового семестрового контролю, регулюється «Положенням про систему поточного та підсумкового контролю оцінювання знань та визначення рейтингу студентів».

Фіксація **поточного** контролю здійснюється в “Електронному журналі обліку успішності академічної групи” на підставі чотирибальної шкали – “2”; “3”; “4”; “5”. У разі відсутності студента на занятті виставляється “н”. За результатами поточного контролю у Журналі, автоматично визначається підсумкова оцінка, здійснюється підрахунок пропущених занять.

Критерії оцінювання (аудиторні заняття):

Поточне оцінювання здійснюється під час виконання практичних завдань, проміжних переглядів та обговорення етапів графічної роботи. Оцінюються повнота дослідження архітектурного середовища, достовірність використаних джерел, обґрунтованість інтерпретації архітектурних традицій відповідно до завдання, обґрунтованість просторових і матеріально-технологічних рішень та якість їх графічного представлення. Враховуються потреби користувачів, природний і культурний контекст, доступність, кліматична адаптивність і ресурсна доцільність. Важливими є самостійність виконання, уміння порівнювати альтернативи, пояснювати рішення та коригувати роботу за результатами обговорення.

«незадовільно»	Здобувач фрагментарно володіє поняттями дисципліни, не розкриває дослідницьке питання та не пояснює вибір методів. Аналіз середовища, контексту й потреб користувачів поверховий або відсутній. Проектні рішення не пов’язані з вихідними даними, порівняння альтернатив і необхідні перевірки не виконані або містять суттєві помилки. Висновки не підтверджені результатами роботи. Графічні матеріали не розкривають завдання або суперечать одне одному. Здобувач не може обґрунтувати запропоновані рішення.
«задовільно»	Здобувач розуміє основні положення дисципліни та виконує основні вимоги завдання. Формулює дослідницьке питання, застосовує запропоновані методи, визначає характеристики середовища й потреби користувачів. Порівнює альтернативи за обмеженим набором критеріїв, проте недостатньо пояснює вибір рішення. Необхідні перевірки виконані, але їх інтерпретація та врахування обмежень неповні. Просторові й матеріально-конструктивні рішення потребують додаткового обґрунтування. Графічні матеріали передають основний зміст. Здобувач пояснює прийняті рішення та за рекомендаціями викладача уточнює висновки й усуває недоліки.

«добре»	Здобувач самостійно формулює дослідницьке питання, обґрунтовано добирає методи й аналізує середовище, контекст та потреби користувачів. Порівнює альтернативи за визначеними критеріями, використовує результати для формування концепції. Узгоджує просторову організацію, доступність, матеріальну виразність і здійсненність рішення. Виконує необхідні перевірки, пояснює їх результати та вносить обґрунтовані коригування. Визначає основні обмеження дослідження. Графічні матеріали послідовні, узгоджені й читабельні. Аргументовано відповідає на запитання; окремі несуттєві недоліки здатний самостійно виявити та усунути.
«відмінно»	Здобувач здійснює системне дослідження, критично оцінює джерела та самостійно обґрунтовує методи, критерії й умови перевірки. Порівнює альтернативи, виявляє суперечності між вимогами та аргументує прийняті компроміси. Поєднує композиційну цілісність, ідентичність місця, потреби користувачів, доступність, комфорт, адаптивність і матеріально-конструктивну доцільність. Перевіряє рішення, оцінює достовірність результатів, обґрунтовує коригування та розмежовує підтверджені висновки й прогнозовані ефекти. Графічні матеріали точно розкривають логіку дослідження та проєктну пропозицію. Здобувач переконливо захищає рішення, визначає власний внесок і питання для подальшого опрацювання.

Підсумковий контроль здійснюється у формі заліку, який передбачає захист графічної роботи з усною доповіддю та мультимедійною презентацією. Робота присвячена дослідженню обраного архітектурного середовища та обґрунтуванню концепції його просторового перетворення. Вона має розкривати зв'язок між результатами дослідження, потребами користувачів, ідентичністю місця, порівнянням альтернатив і прийнятими просторовими та матеріально-конструктивними рішеннями. Здобувач представляє результати перевірки доступності, комфорту й адаптивності концепції, пояснює внесені коригування, визначає власний внесок та обмеження отриманих висновків.

До складу роботи входять:

- *матеріали дослідження середовища: ситуаційна схема, фотофіксація або надані вихідні дані, аналіз просторової структури, природного й культурного контексту, виявлення суперечностей і потенціалу розвитку;*
- *дослідницьке питання, робоча гіпотеза, обґрунтування методів дослідження та критеріїв оцінювання;*

- порівняльний аналіз архітектурних аналогів, характеристика ідентичності місця та обґрунтування принципів, застосованих у власній концепції;
- матеріали дослідження потреб користувачів, сценарні схеми та функціонально-просторова програма;
- щонайменше дві просторові альтернативи, їх порівняльне оцінювання та аргументація вибору концепції;
- обрана концепція просторової організації середовища: загальний план, характерні розрізи, аналітичні схеми та просторові зображення; поглиблене опрацювання визначеного фрагмента;
- рішення одного елемента середовища: обґрунтування матеріалу, форми, розмірів, принципових з'єднань, способу виготовлення й монтажу, умов догляду, ремонту та повторного використання;
- результати перевірки доступності, комфорту й адаптивності рішення та однієї обраної кліматичної або ресурсної характеристики; обґрунтування коригувань і результати повторної перевірки;
- дослідницькі висновки, зіставлення запропонованого рішення з вихідним станом, визначення власного внеску й обмежень дослідження, перелік використаних джерел та мультимедійна презентація для захисту.

Графічні матеріали komponуються в мультимедійну презентацію, яка послідовно розкриває дослідження, формування концепції та запропоновані рішення. Кількість слайдів, склад і масштаб зображень, а також тривалість доповіді визначаються завданням. Презентація подається в електронному вигляді з копією у форматі PDF. За використання III зазначаються інструменти та характер їх застосування.

Під час захисту здобувач представляє результати роботи, обґрунтовує концепцію, вибір матеріалів і технологічних підходів та відповідає на запитання. Оцінюються змістова повнота, взаємоузгодженість рішень, якість і читабельність графічних матеріалів, логічність доповіді, аргументованість відповідей та самостійність виконання.

«відмінно»	Роботу виконано в повному обсязі. Дослідницьке питання, методи й критерії оцінювання обґрунтовані. Джерела критично опрацьовані, вихідні дані та припущення розмежовані. Альтернативи зіставлено за визначеними критеріями, вибір концепції аргументовано з урахуванням суперечливих вимог. Просторове рішення узгоджує потреби користувачів, доступність, комфорт, ідентичність місця та взаємодію з природними компонентами. Обраний елемент опрацьовано з урахуванням властивостей матеріалу, виготовлення,

	експлуатації й повторного використання. Перевірки проведено за зафіксованих умов; коригування та висновки підтверджені результатами. Графічні матеріали точні, узгоджені й читабельні. Здобувач переконливо захищає рішення, визначає власний внесок і межі дослідження.
«добре»	Роботу виконано в повному обсязі. Дослідження середовища, потреб користувачів і контексту послідовно використане для формування концепції. Методи й критерії відповідають завданню, альтернативи порівняно, основні рішення обґрунтовано. Опрацьовано обраний фрагмент та елемент середовища. Виконано необхідні перевірки, пояснено результати й внесені коригування. Окремі несуттєві недоліки стосуються глибини порівняння, врахування обмежень, деталізації або графічного оформлення та не змінюють основних висновків. Здобувач самостійно пояснює рішення, аргументовано відповідає на запитання й визначає способи усунення недоліків.
«задовільно»	Подано обов'язкові складові роботи, достатні для оцінювання концепції. Дослідницьке питання визначено, однак вибір методів і критеріїв пояснено недостатньо. Аналіз середовища та потреб користувачів використано частково. Альтернативи порівняно, проте аргументація вибору обмежена. Просторове рішення й обраний елемент розкрито на базовому рівні. Необхідні перевірки наведено, але інтерпретація результатів, обґрунтування коригувань та визначення обмежень потребують уточнення. Графічні матеріали передають задум, хоча містять недоліки узгодженості й оформлення. Здобувач пояснює основні рішення, але потребує уточнювальних запитань.
«незадовільно»	Робота не відповідає основним вимогам завдання або подана фрагментарно. Відсутні ключові матеріали дослідження, порівняння альтернатив чи перевірки рішення. Концепція не має обґрунтованого зв'язку з вихідними даними, потребами користувачів і контекстом. Просторові та матеріально-конструктивні пропозиції містять суттєві суперечності. Висновки не підтверджені результатами роботи. Графічні матеріали не дають змоги зрозуміти й оцінити рішення. Здобувач не може пояснити методи, обґрунтувати основні пропозиції та визначити власний внесок.

Усі пропущені заняття, а також негативні оцінки студенти зобов'язані відпрацювати впродовж трьох наступних тижнів. У випадку недотримання цієї норми, замість “н” в журналі буде виставлено “0” (нуль балів), без права перездачі. Відпрацьоване лекційне заняття в електронному журналі позначається літерою «в».

До підсумкового контролю допускаються студенти які за результатами поточного контролю отримали не менше 35 балів. Усі студенти, що отримали 34 балів і менше, не допускаються до складання підсумкового контролю і на підставі укладання додаткового договору, здійснюють повторне вивчення дисципліни впродовж наступного навчального семестру. За результатами підсумкового контролю (диференційований залік/екзамен) студент може отримати 40 балів. Студенти, які під час підсумкового контролю отримали 24 бали і менше, вважаються такими, що не здали екзамен/диференційований залік і повинні йти на перездачу.

Загальна семестрова оцінка з дисципліни, яка виставляється в екзаменаційних відомостях оцінюється в балах (згідно з **Шкалою оцінювання знань за ЄКТС**) і є сумою балів отриманих під час поточного та підсумкового контролю.

Шкала оцінювання знань за ЄКТС:

Оцінка за національною шкалою	Рівень досягнень, %	Шкала ECTS
Національна диференційована шкала		
Відмінно	90 – 100	A
Добре	83 – 89	B
	75 – 82	C
Задовільно	67 – 74	D
	60 – 66	E
Незадовільно	35 – 59	FX
	0 – 34	F
Національна недиференційована шкала		
Зараховано	60 – 100	-
Не зараховано	0 – 59	-

Здобувачі, які не з'явилися на екзамени без поважних причин, вважаються такими, що одержали незадовільну оцінку.

Об'єктивність процедур проведення контрольних заходів забезпечується відмежуванням результатів поточного контролю від результатів підсумкового контролю.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Сьомка С. В. Основи дизайну архітектурного середовища : підручник. Київ : НАКККиМ, 2019. 464 с.
2. Заварзін О. О. Дизайн архітектурного середовища : енциклопедичний довідник. Київ : НАКККиМ, 2020. 356 с. elib.nakkkim.edu.ua
3. Carmona M. Public Places Urban Spaces: The Dimensions of Urban Design. 3rd ed. New York : Routledge, 2021. 690 p. www.routledge.com
4. Groat L. N., Wang D. Architectural Research Methods. 2nd ed. Hoboken, NJ : John Wiley & Sons, 2013. 480 p. www.wiley.com
5. Gehl J. Cities for People. Washington, DC : Island Press, 2010. 288 p.
6. Gehl J., Svarre B. How to Study Public Life. Washington, DC : Island Press, 2013. DOI: <https://doi.org/10.5822/978-1-61091-525-0>. link.springer.com
7. Bentley I., Alcock A., Murrain P., McGlynn S., Smith G. Responsive Environments: A Manual for Designers. London : Architectural Press, 1985. 152 p. www.routledge.com
8. Steinfeld E., Maisel J. Universal Design: Creating Inclusive Environments. Hoboken, NJ : John Wiley & Sons, 2012. 400 p. www.wiley-vch.de
9. Lynch K. The Image of the City. Cambridge, MA : The MIT Press, 1960. 208 p. mitpress.mit.edu
10. Pallasmaa J. The Eyes of the Skin: Architecture and the Senses. 3rd ed. Chichester : John Wiley & Sons, 2012. 144 p. www.wiley.com

ДОДАТКОВА ЛІТЕРАТУРА

11. Norberg-Schulz C. Genius Loci: Towards a Phenomenology of Architecture. New York : Rizzoli, 1980. 213 p. iucat.iu.edu
12. Rapoport A. House Form and Culture. Englewood Cliffs, NJ : Prentice-Hall, 1969. 146 p.
13. McHarg I. L. Design with Nature. 25th Anniversary ed. New York : John Wiley & Sons, 1995. 208 p. www.wiley.com
14. Brand S. How Buildings Learn: What Happens After They're Built. New York : Viking, 1994. 243 p.
15. Ashby M., Johnson K. Materials and Design: The Art and Science of Material Selection in Product Design. 3rd ed. Oxford : Butterworth-Heinemann, 2014. URL: <https://www.sciencedirect.com/book/monograph/9780080982052/materials-and-design> (дата звернення: 26.08.2026). www.sciencedirect.com
16. Zhang Y., Chen J., Liu H., Chen Y., Xiao B., Li H. Recent advancements of human-centered design in building engineering: A comprehensive review. Journal of Building Engineering. 2024. Vol. 84. Art. 108529. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.jobbe.2024.108529>. www.sciencedirect.com
17. Габрель М. М., П'яста Ю. М. Передумови формування гнучкості архітектури. Містобудування та територіальне планування. 2020. Вип. 75. С. 97–113. DOI: <https://doi.org/10.32347/2076-815x.2020.75.97-113>.

18. Буравченко С. Г., Сплавська К. Д. Принципи формування адаптивного житла відповідно до змін в потребах мешканців. Теорія та практика дизайну. 2020. Вип. 20. С. 18–26. DOI: <https://doi.org/10.18372/2415-8151.20.15046.jrnl.kai.edu.ua>

19. Demessie M. K., Yakovets I. Design aspects of post-war reconstruction and renovation of public urban spaces. Art and Design. 2025. Vol. 8, No. 2. P. 33–45. DOI: <https://doi.org/10.30857/2617-0272.2025.2.3.art-design.com.ua>

20. Чечельницька К. С. Стале містобудування як основа післявоєнної реновації міст України. Сучасні проблеми архітектури та містобудування. 2025. Вип. 73. С. 374–388. DOI: <https://doi.org/10.32347/2077-3455.2025.73.374-388.archinform.knuba.edu.ua>

21. Odiah A., Gosling S. D. Laying the foundations for using generative AI images in architectural research: do images convey the intended spaces and ambiances? Architectural Intelligence. 2024. Vol. 3. Art. 35. DOI: <https://doi.org/10.1007/s44223-024-00076-x>.

22. UN-Habitat. Global Public Space Toolkit: From Global Principles to Local Policies and Practice. Nairobi : UN-Habitat, 2015. Rev. February 2016. URL: https://unhabitat.org/sites/default/files/2019/05/global_public_space_toolkit.pdf (дата звернення: 26.08.2026). unhabitat.org

НОРМАТИВНА БАЗА

23. ДБН Б.2.2-12:2019. Планування та забудова територій. Зі Зміною № 1. URL: https://e-construction.gov.ua/laws_detail/3874277768581612585?doc_type=2 (дата звернення: 26.08.2026).

24. ДБН Б.2.2-5:2011. Благоустрій територій. Зі змінами № 1, № 2 та № 3. URL: https://e-construction.gov.ua/laws_detail/3883974740582336260?doc_type=2 (дата звернення: 26.08.2026).

25. ДБН В.2.2-40:2018. Інклюзивність будівель і споруд. Основні положення. Зі змінами № 1, № 2 та № 3 у частині положень, чинних станом на 26.08.2026. URL: https://e-construction.gov.ua/laws_detail/3996966597297178566?doc_type=2 (дата звернення: 26.08.2026).

26. ДБН В.2.2-9:2018. Громадські будинки та споруди. Основні положення. Зі Зміною № 1. URL: https://e-construction.gov.ua/laws_detail/3883980506374604305?doc_type=2 (дата звернення: 26.08.2026).

ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

27. Єдина державна електронна система у сфері будівництва. Законодавчі та нормативні акти : офіційний ресурс для добору нормативних документів і перевірки їхніх редакцій. URL: https://e-construction.gov.ua/laws?doc_type=2 (дата звернення: 26.08.2026).

28. New European Bauhaus. European Commission : матеріали щодо сталості, естетичної якості та інклюзивності архітектурного середовища. URL: https://new-european-bauhaus.europa.eu/index_en (дата звернення: 26.08.2026).

29. UN-Habitat. Global Public Space Programme : методичні матеріали з дослідження, проектування, доступності та розвитку громадських просторів. URL: <https://unhabitat.org/programme/global-public-space-programme> (дата звернення: 26.08.2026).

30. Level(s). European Commission : методичні матеріали з оцінювання сталості будівель, використання ресурсів і характеристик життєвого циклу. URL: https://green-forum.ec.europa.eu/green-business/levels_en (дата звернення: 26.08.2026).

31. ArchDaily : професійна інформаційна платформа для добору архітектурних аналогів, аналізу просторових рішень, матеріалів і реалізованих об'єктів. URL: <https://www.archdaily.com/> (дата звернення: 26.08.2026).

32. Divisare. Atlas of Architecture : кураторський архів архітектурних об'єктів для порівняльного аналізу композиції, просторової організації та матеріальних рішень. URL: <https://divisare.com/> (дата звернення: 26.08.2026).